

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerle Çalışan Eğitimcilerin Uygulamalı Davranış Analizine Yönelik Algıları *

The perceptions of Educators of Children with Autism Spectrum Disorders towards Applied Behavior Analysis

Yeşim GÜLEÇ-ASLAN**

• *Geliş Tarihi:* 09.01.2017 • *Kabul Tarihi:* 08.04.2017 • *Yayın Tarihi:* 17.10.2017

ÖZ: Olumlu etkileri bilimsel araştırmalarca ortaya konmuş olan bilimsel dayanaklı uygulamalar sonucunda, otizm spektrum bozukluğu (OSB) tanılı bireylerin becerilerinde gelişmeler sağlanabilmektedir. Bilimsel dayanaklı uygulamaların pek çoğu uygulamalı davranış analizine (UDA) dayalıdır. Eğitimcilerin UDA alanında mesleki yeterliklerinin olması, UDA'ya dayalı yöntemlerle yürütülen eğitimlerin sonuçlarının olumlu olmasında önemli bir etmendir. Eğitimcilerin UDA'ya ilişkin yaşantılarının özellikle nitel araştırmalarla incelenmesi, bu eğitimcilerin UDA bağlamındaki var olan durumlarını ortaya koyabilmektedir. Böylece, eğitimcilerin UDA alanındaki ihtiyaçları ve yeterlikleri ile ilgili konularda gerekli önlemler alınabilmektedir. Bu araştırmada, OSB tanılı bireylere UDA'ya dayalı yöntemlerle eğitim sunan eğitimcilerin UDA yaşantıları ve deneyimleri nitel araştırma yöntemiyle incelenmiştir. Fenomenolojik (olgubilimsel) desenle yürütülen araştırmaya katılan 10 eğitimciden mecaz yoluyla veriler toplanıp, betimsel olarak analiz edilmiştir. Bulgulara göre, katılımcılar UDA'yı çeşitli mecazlar bağlamında ifade etmişlerdir. Bumerang, bitki, kapalı şeker kutusu, pamuk tarlası, dedektif, eşi olmayan ilaç, Aristo, çok katlı pasta, gelişim ve pasta kullanılan mecazlardır. Ayrıca, katılımcıların altısı bu mecazlarını "UDA hedefleri" ve beşi ise "UDA özellikleri" doğrultusunda betimlemişlerdir. Katılımcıların UDA'ya yönelik algılarının, alan yazında vurgulanan "UDA hedefleri ve özellikleri" ile tutarlı olduğu görülmüştür. Bulgular, ilgili alan yazın doğrultusunda tartışılarak uygulama ve ileri araştırmalar bağlamında öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Eğitimci, otizm spektrum bozukluğu, mecaz, nitel araştırma, uygulamalı davranış analizi

ABSTRACT: Evidence-based practices show that they provide an improvement in the skills for a large number of children with autism spectrum disorders (ASD). Many of evidence-based practices are based on applied behavior analysis (ABA). Educators' having professional competencies in the field of ABA is an important factor to attain positive results from the trainings that employ ABA-based methods. The analysis of educators' experiences concerning ABA particularly through qualitative studies can reveal the current situation of these educators regarding ABA. In this way, relevant precautions can be taken for educators based on their needs and competencies in the field of ABA. This study examined the ABA experiences of educators that offer ABA-based education to individuals with ASD from a qualitative research perspective. Phenomenological design was used, and the data were collected from 10 educators via metaphors. The results of the descriptive analysis indicate that the participants expressed ABA via various metaphors (boomerang, plant, closed sugar box, cotton field detective, a unique medicine, Aristoteles, a multi-layered cake, progress, cake) that can be described under the categories of "ABA objectives" and "ABA characteristics". The participants' perceptions of ABA were consistent with the literature highlighting "ABA objectives and characteristics". The results were discussed based on the related literature, and recommendations were made for practices and future studies.

Keywords: Applied behavior analysis, autism spectrum disorders, educator, metaphor, qualitative research

1. GİRİŞ

Otizm spektrum bozukluğu (OSB), özellikle sosyal-iletişim alanlarındaki güçlükler ile ortaya çıkan, nöro-gelişimsel bir bozukluktur. Nitelikli ve bilimsel dayanaklı özel eğitim hizmetleriyle OSB tanılı bireylerin tüm gelişim alanlarında ilerlemeler gerçekleştirebilmektedir. Bu ilerlemelerin sağlanabilmesinde, olumlu etkileri bilimsel araştırmalarca ortaya konmuş

* Bu araştırma 26. Ulusal Özel Eğitim Kongresi'nde "UDA'ya dayalı eğitim sunan eğitimcilerin deneyimleri ve algıları" başlıklı poster bildirisi olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Ünalın, Üsküdar, İstanbul, yesim.gulec@medeniyet.edu.tr, gulecaslan@gmail.com

olan “bilimsel dayanaklı uygulamaların” kullanılması önemli bir etmendir. Bilimsel dayanaklı uygulamalar incelendiğindeyse, bu uygulamaların pek çoğunun uygulamalı davranış analizine (UDA) dayalı olduğu görülmektedir (McLeod, Wood ve Klebanoff, 2015; NAC: National Autism Center, 2009, 2015; Odom ve Connie, 2015). OSB tanılı bireylerin eğitimlerinde yaygın olarak kullanılan UDA, sosyal olarak önemli ve objektif olarak tanımlanabilen davranışları anlamak ve geliştirmek için davranışçı psikolojiye ve sosyal öğrenme kuramına dayalı ilke ve yöntemleri uygulamayı içeren bilimsel bir disiplindir. UDA, davranışın öncesindeki ve/veya sonrasındaki çevresel olayların düzenlenmesiyle istendik davranışları artırma, yeni davranış kazandırma ve istenmeyen davranışları azaltmayı amaçlamaktadır. OSB tanılı bireylerin eğitimlerinde bu amaçlara ulaşabilmek için pekiştirme, sönme, ayrımlı pekiştirme gibi çeşitli davranış değiştirme ilkeleri ve bu ilkeler temelinde geliştirilmiş olan yöntemler (fırsat öğretimi, yanlışsız öğretim, vb.) kullanılmaktadır (Boutot ve Hume, 2012; Steege, Mace, Perry ve Longenecker, 2007; Tekin-İftar, 2014).

Bilimsel dayanaklı uygulamaları yürüten eğitimcilerin niteliği ve uygulamayı güvenilir bir şekilde sunmaları özel eğitim hizmetinin sonuçlarını olumlu yönde etkileyen önemli bir etmendir. Bir başka deyişle, UDA’ya dayalı bilimsel dayanaklı yöntemlerle yürütülen eğitimler sonucunda OSB tanılı bireylerde gelişmelerin görülebilmesi; bu uygulamaların eğitimciler tarafından uygulama güvenilirliği sağlanarak sunulabilmesiyle gerçekleşmektedir (Scheuermann, Webber, Boutot ve Goodwin, 2003; Tekin-İftar, 2014; Young-Pelton ve Doty, 2013). Bunun için de, eğitimcilerin UDA alanındaki bilgi ve beceri düzeyleri yeterli olmalıdır. Bir başka ifadeyle, UDA alanında mesleki yeterlikleri olan nitelikli eğitimciler tarafından uygulama güvenilirliğine dikkat edilerek yürütülen eğitimler, OSB’li bireylerin becerilerinin gelişmesi ve problem davranışlarının azalması ya da ortadan kalkması için önemlidir (Al-Shammari, 2006; Boutot ve Hume, 2012; Constable, Grossi, Moniz ve Ryan, 2013; Granpeesheh, Tarbox, Dixon, Peters, Thompson ve Kenzer, 2010; Tekin-İftar, 2014). Ayrıca, OSB tanılı bireylerle çalışan eğitimcilerin, UDA gibi bilimsel dayanaklı öğretim yöntemleri hakkında mesleki yeterliklerinin düşük olması ve bu yöntemleri kullanırken karşılaştıkları güçlüklerle baş edememeleri, mesleki motivasyonlarını ve doyumlarını azaltmaktadır. Bunun sonucunda da eğitimcilerin, hizmet sundukları bireylerde istendik düzeyde gelişmeler ortaya çıkamayabilmektedir (Eikeseth, 2010; Lerman, Vorndran, Addison ve Kuhn, 2004; Scheuermann et al. 2003; Simpson, 2004). Eğitimcilerin UDA yeterliklerinin ve mesleki doyumlarının artmasının OSB tanılı bireylere yönelik eğitimlerin çıktılarında önemli etmenler olması, eğitimcilerin UDA yaşantılarının incelendiği araştırma bulgularına önem kazandırmıştır (Ludlow, Keramidas ve Landers, 2007; Nickels, 2010; Scheuermann et al. 2003; Symes, Remington, Brown ve Hasting, 2006; Young-Pelton ve Doty, 2013; Zarafshan, Ahmadi ve Arsalani, 2013). Çünkü, eğitimcilerin UDA’ya yönelik algılarının ve mesleki yaşantılarının özellikle nitel araştırmalarla incelenmesi, bu eğitimcilerin UDA bağlamındaki var olan durumlarını ortaya koyabilmektedir. Bu tür araştırmaların sonuçları, eğitimcilerin UDA yaşantıları, ihtiyaçları, yeterlikleri ve mesleki doyumları ile ilgili konularda gerekli önlemler alınabilmesini sağlamaktadır (Hendricks, 2011; Ludlow et al. 2007; Scheuermann et al. 2003; Symes et al. 2006).

Alan yazında UDA’ya dayalı eğitim sunan eğitimcilerin yaşantılarıyla ilgili sınırlı olsa da çeşitli nitel araştırmalara göze çarpmaktadır. Alan yazında, bu tür araştırmaların artması gerektiği vurgulanmaktadır (Güleç-Aslan, 2013; Hendricks, 2011; Ludlow et al. 2007; Nickels, 2010; Scheuermann et al. 2003; Symes et al. 2006; Vuran, Çolak ve Gürgür, 2003). İlgili araştırmalara bakıldığında eğitimcilerin yaşantılarıyla ilgili çeşitli bulgular göze çarpmaktadır. Symes et al (2006), UDA yöntemlerine dayalı bir uygulama olan erken yoğun davranışsal eğitim (EYDE) sunan eğitimcilerin niteliklerini arttırdığı ya da azalttığı düşünülen etmenleri (eğitmen özellikleri, uygulama özellikleri vb.) araştırmışlardır. Bu amaç doğrultusunda, 90 eğitimle yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemiyle

gerçekleştirilen araştırmanın bulguları; eğitmenlere verilen eğitimlerin ve düzenli olarak sunulan danışmanlık hizmetinin eğitmenlerin niteliğini ve olumlu eğitim çıktılarını arttırdığını göstermiştir. Eğitmenler, UDA hakkındaki bilgi birikiminin etkili uygulamalar sunmalarında önemli olduğunu belirtmişlerdir. Nickels (2010) tarafından yürütülen nitel araştırmada ise, sekiz özel eğitim öğretmeni, altı sınıf öğretmeni ve yedi aile ile görüşmeler gerçekleştirilerek, katılımcıların OSB tanıli bireylere yönelik eğitimlere ve kullanılan yöntemlere ilişkin algıları incelenmiştir. İçerik analizine dayalı bulgulara göre, katılımcılar UDA'ya dayalı çeşitli yöntemler (doğal öğretim stratejileri, ayrı denemelerle öğretim, erken yoğun davranışsal eğitimi, vb.) temelindeki erken eğitimi etkili bulmuşlardır. Ancak, bu yöntemlere ilişkin bilgi ve beceri eksiklerinin olduğunu, dolayısıyla bu yöntemlere yönelik eğitimlere ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir. Bir başka araştırmada OSB alanında çalışan eğitimcilerin eğitim ihtiyaçlarına ve mesleki gelişimlerine yönelik algıları incelemiştir. Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışmada sekiz eğitimciden görüşmelerle veriler toplanmıştır. İçerik analizi sonucunda, eğitimcilerin OSB tanıli öğrencilerin eğitiminde etkili olan bilimsel dayanaklı yöntemlere ilişkin bilgi ve beceri eksikleri olduğu ve bu eksiklerin hatalı uygulamalara yol açtığı belirtilmiştir. Bulgular eğitimcilerin ihtiyaçlarına yönelik kuramsal ve uygulamalı eğitimlerle ve danışmanlık hizmetleriyle desteklenmesi gerektiğini ortaya koymuştur (Austin, 2013). Poonam (2014) ise, OSB tanıli öğrencilerin eğitiminde UDA'ya dayalı bir yöntem olan sosyal öyküler kullanan öğretmenlerin yaşantılarını incelemiştir. Bu nitel araştırmada altı öğretmenle görüşmeler gerçekleştirilerek, sosyal öyküler ve bu öykülerle yürüttükleri eğitimler hakkındaki görüşleri alınmıştır. İçerik analizi temelindeki bulgular, öğretmenlerin bilimsel dayanaklı bir yöntem olan sosyal öykülerin OSB tanıli bireylerin sosyal-iletişim becerilerinin gelişmesi için faydalı olduğunu belirttiklerini göstermiştir. Öğretmenler, bu yöntemin daha faydalı olması için bilgi ve becerilerinin gelişmesini sağlayacak eğitime ve danışmanlığa gereksinimleri olduğunu bildirmişlerdir.

Ulusal araştırmalara bakıldığında, Vuran ve diğerleri (2003), OSB tanıli öğrencilerinde eğitim aldığı bir özel eğitim ve rehabilitasyon kurumunda nitel bir araştırma yürütmüşlerdir. Yedi eğitimci, bir fizyoterapist ve bir psikolog ile yürütülen araştırmada öncelikle katılımcıların ihtiyaçları görüşmelerle belirlenmiştir. Tüm katılımcıların UDA'ya dayalı yöntemler (örneğin, sönme, pekiştirme) hakkında bilgi ve beceri ihtiyaçları olduğu görülmüştür. Katılımcılara bu ihtiyaçları temelinde UDA'ya dayalı yöntemlere dayalı davranış kontrolü ve beceri eğitimi konularında eğitim içeriği sunulmuştur. Görüşmelerle edinilen verilerin analizi, katılımcıların sunulan eğitimden memnun kaldıklarını ve mesleki ihtiyaçlarını karşıladığını göstermiştir. Katılımcılar aldıkları eğitimin bilgilerini arttırdığını ve öğrendiklerini öğrencilerinde uyguladıktan sonra olumlu sonuçlar almaya başladıklarını belirtmişlerdir. Ergenekon (2005) tarafından yürütülen nitel araştırmada meslekte ilk yılını çalışan özel eğitim öğretmenlerinin yaşantıları görüşmeler aracılığıyla incelenmiştir. Bu araştırmanın 17 katılımcısından sadece bir tanesi OSB tanıli çocuklarla çalışmakta olup, diğerleri zihinsel yetersizliği olan çocuklarla çalışmaktadır. Araştırmanın içerik analizi sonucundaki bulguları tüm katılımcıların, özellikle davranış sorunlarının çözümü konusunda UDA'ya dayalı teknikler kullansalar da, öğrencilerinde karşılaştıkları sorunları çözüme güçlükler yaşadıklarını ve bu konularda eğitim ve danışmanlık hizmetlerine gereksinimleri olduğunu ifade ettiklerini göstermiştir. Kodal (2006) tarafından gerçekleştirilen nitel araştırmada ise, OSB'li öğrencilerle çalışan 16 özel eğitim öğretmenin sorunları incelemiştir. Görüşmelerle toplanan veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Bulgular; öğretmenlerin davranış problemleriyle başetme ve beceri eğitimi için UDA'ya dayalı yöntemler dahil farklı yöntemler kullandıklarını göstermiştir. Ancak, katılımcılar bu konularda sorunlar yaşadıklarını ve yöntemlerle ilgili bilgi ve beceri ihtiyaçları olduğunu, bu konularda eğitimlere katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Güleç-Aslan (2008), UDA yöntemleri kullanılarak yürütülen EYDE programlarının Türkiye'deki uygulamalarından biri olarak Kırcaali-İftar (2007) tarafından geliştirilen Otistik Çocuklar için Davranışsal Eğitim Programı (OÇİDEP) ile ilgili bir nitel araştırma yürütmüştür.

Bu nitel araştırmada OÇİDEP programının iki çocukla yürütülmesi süreci incelenmiştir. Bu bağlamda görüşme, gözlem ve çeşitli süreç ürünleriyle toplanan veriler için içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlarda, OÇİDEP uygulamasının yürütülme sürecinde öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli uyarlamaların yapıldığına ilişkin bulguların yanı sıra, programı yürüten eğitimcilere program koordinatörü ve danışmanı tarafından sunulan eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin programın yürütülmesinde önemli bir unsur olduğu yer almaktadır. Uygulama boyunca katılımcılarda görülen davranışsal ve öğretimsel sorunların çözümüne yönelik eğitimcilere sunulan kuramsal ve uygulamalı bilgiler doğrultusunda eğitimcilerin mesleki yeterliklerinin arttığı ve ortaya çıkan sorunlarla daha kolay baş edebildikleri görülmüştür. Ayrıca, eğitimcilerden, danışmandan ve koordinatörden oluşan ekip üyeleri OÇİDEP programının çocukların gelişimine önemli katkılarda bulunan keyifli bir program olduğunu, ancak özellikle sürekli eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin, işbirlikli bir ekip çalışmasının programın başarısını sağlayan önemli etmenler olduğunu belirtmişlerdir. Diğer bir çalışmada ise, OSB tanılı öğrencilerle çalışan bir öğretmenin sorunları ve ihtiyaçları saptanıp, bu doğrultuda öğretmene sunulan eğitim süreci incelenmiştir. Gözlem ve görüşmelerle toplanan verilerin içerik analizi sonucunda, öğretmenin öğretim sunma ve davranış yönetimi konularında çeşitli sorunlar yaşadığı saptanmıştır. Öğretmen bu konularda mesleki bilgi ve becerisinin yeterli olmadığını, OSB olan bireylerle çalışırken hangi yöntemleri kullanması gerektiğini, kullandığı yöntemlerin uygun olup olmadığını bilmediğini ve kendisini geliştirmek istediğini belirtmiştir. Öğretmenin ihtiyaçları doğrultusunda, öğretmene UDA, UDA'ya dayalı bir yöntem olan Ayrık Denemelerle Öğretim ve davranış sorunlarıyla baş etmede UDA'ya dayalı yöntemler konularında eğitimler sunulmuştur. Bulgular, öğretmenin eğitimde sunulan yöntemlere ilişkin bilgi ve becerisinin, dolayısıyla mesleki yeterliğini arttırdığını göstermiştir. Ayrıca, öğretmen kendisine sunulan eğitimlerden sonra karşılaştığı davranışsal ve öğretimsel sorunlarla daha kolay baş edebildiği de araştırmanın sonuçları arasındadır. Bunların yanı sıra, öğretmen işini daha keyifli bir şekilde yapmaya başladığını belirtmiştir (Güleç-Aslan, 2013).

Bu araştırmada, OSB tanılı bireylere UDA'ya dayalı yöntemlerle eğitim sunan eğitimcilerin UDA yaşantılarının ve deneyimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda, araştırmada "UDA'ya dayalı yöntemlerle eğitim sunan eğitimcilerin UDA'ya yönelik algıları nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu araştırmanın bulgularının eğitimcilerin yaşantılarına, ihtiyaçlarına ve var olan durumlarına ışık tutarak, elde edilen bilgiler temelinde daha nitelikli eğitimler sunmak için gerekli önlemlerin alınması yönünde yol gösterici olabileceği beklenmektedir. Ayrıca, elde edilecek bulgular, UDA'ya dayalı yöntemlerle eğitim sunan eğitimcilerin mesleki doyumları ve eğitimcilerin mesleki doyumlarının artması bağlamında neler yapılabileceği yönünde fikir oluşturabilecektir. Bunlara ek olarak, UDA temelli eğitimlerle ilişkili ulusal ve uluslararası alan yazına katkı sağlayacağı ve dolayısıyla UDA temelli eğitimlerin yaygınlaşması yönünde de bir adım atılmış olabileceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

Araştırma, sosyal bilimler ile eğitim bilimleri alanlarında yaygın olarak kullanılan bir nitel araştırma yöntemi olan fenomenolojik (olgubilimsel) desenle yürütülmüştür. Bu desenle, bireylerin durumlara ve olaylara ilişkin deneyimleri ve bu deneyimleri sonucunda oluşan algıları araştırılmaktadır (Creswell, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.1. Katılımcılar

Araştırmaya, 2016 yılında OSB tanılı bireylere UDA'ya dayalı eğitim sunan bir özel özel eğitim kurumunda çalışan 10 eğitimci katılmıştır. Katılımcıların hepsi kadın olup, yaş aralığı 24-36, yaş ortalaması ise 28.7'dir.

Katılımcıların beş tanesi (E-1, E-2, E-4, E-5, E-7, E-8) psikoloji, iki tanesi zihin engelliler öğretmenliği (E-6, E-10), iki tanesi (E-3, E-9) ise kız meslek lisesi mezunudur. Bu katılımcılardan bir tanesi (E-2) psikoloji yüksek lisansını tamamlamış olup, bir tanesi psikoloji (E-5), bir tanesi ise otizmde UDA (E-9) yüksek lisansı yapmaktadır.

Araştırmanın katılımcılarının seçiminde tipik durum örnekleme kullanılmıştır. Tipik durum örnekleme, özellikle üzerinde çok fazla araştırmanın yapılmadığı konuların incelenmesinde ve yeni uygulamaların ya da çeşitli yeniliklerin tanıtılmasında, bu durumları temsil edebilecek tipik durumlar arasından en tipik bir ya da birkaç tipik durum üzerinde araştırması yürütülür. Amaç tipik, ortalama bir durum üzerinde çalışarak, araştırılacak konu hakkında yeni bilgileri ortaya koymaktır (Patton, 1987; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmanın yürütüldüğü kurumda, OSB tanıli öğrencilerin eğitim almaktadır ve sadece UDA yöntemlerine dayalı olarak yoğun davranışsal eğitim program uygulanmaktadır. Yoğun davranışsal eğitim programı, yurtdışında ABA sertifikası almış olan ve hem Türkiye’de hem de yurtdışında OSB olan bireylerle 20 yıldır çalışmakta olan bir psikolojik danışmanın koordinatörlüğü ve aralarında Anadolu Üniversitesi Otizmde UDA programında yüksek lisansını yapan bir danışmanın da olduğu danışmanlarca yürütülmektedir. Kurum personeli her yıl düzenli olarak UDA hizmet-içi eğitimi almaktadır. Bu bağlamda, OSB tanıli öğrencilerin eğitim aldığı bu kurum, OSB’li bireylere yönelik olarak sadece UDA yöntemlerine dayalı olarak eğitim sunması açısından tipik bir durum olarak ele alınmıştır. Bu doğrultuda, araştırmacı kurumdaki eğitimcilere bu araştırmanın amacı ve nasıl yürütüleceği hakkında bilgi vermiştir. Kurumdaki tüm eğitimciler (N=13) araştırmada yer almak istediklerini sözel belirtmişlerdir. Ayrıca, katılımcılar ve araştırmacı, katılımcıların araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarını belirten ve katılımcı haklarını içeren bir sözleşmeyi imzalamışlardır. Ancak, verilerin analizi aşamasında katılımcıların bazılarının verileri (N=3) tam olarak anlaşılmadığından araştırma dışında kalmıştır. Dolayısıyla araştırmanın toplam katılımcı sayısı 10 olarak belirlenmiştir.

Araştırma etiği gereği katılımcılara takma adlar verilerek kimlikleri gizli tutularak, gizlilik haklarına saygı gösterilmiştir (Creswell, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.2. Veri Toplama Araçları

Veriler mecaz (metafor) yöntemiyle toplanmıştır. Mecazlar (metafor), nitel araştırmalarda durumları betimlemek ve anlamak için sıkça kullanılan bir veri toplama yöntemidir. Bireylerin olayları ve durumları nasıl algıladıklarını ve yorumladıklarını benzetmeler yoluyla açıklamalarına dayalı olan bu yöntemde, bireylerin mecaz sorularına verdikleri cevaplarla, bireylerin deneyimleri ve algıları hakkında zengin önemli ve güvenilir bilgiler elde edilmektedir (Armstrong et al., 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada, eğitimcilerin UDA hakkındaki algılarının araştırılması amaçlandığından, şu soruyla mecaz verisi toplanmıştır: “UDA .....’ya benziyor, çünkü .....”.

2.3. Verilerin Analizi

Veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Betimsel analizde temel amaç, toplanan verilerin sistematik olarak incelenip, özgün hallerinin korunarak, okuyucuya belirli bir sistematik içinde, özetlenmiş bir biçimde ve doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmasıdır. Dolayısıyla, veriler ve analiz sonrası bulgular birbirine benzemektedir. Bu araştırmada da, birbirine benzeyen ve benzemeyen mecazlar ile anlamları, araştırma sorularını yanıtlayıcılığı bağlamında incelenerek, sınıflandırılmıştır. Bir başka deyişle, mecazlar ortak özellikleri doğrultusunda sınıflandırılarak araştırma sorularını açıklayıcılıkları bağlamında incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırma sorusu ana tema olarak ele alınıp, bu tema bağlamında kategoriler ve alt-temalar oluşturulmuştur. Kategori ve alt-temaların oluşturulmasında UDA alan yazını (örneğin, Boutot ve Hume, 2012; Tekin-İftar, 2014) temel alınmıştır. Kategorilerin ve alt-temaların oluşturulma amacı, betimsel analizin amacı doğrultusunda, araştırma verilerinin özgün halinin korunarak, sistematik,

anlaşılır ve özetlenmiş bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Dolayısıyla, burada içerik analizindeki gibi sistematik bir analiz süreciyle tema, kategoriler, alt-temalar ve bunların birbirleriyle ilişkileri söz konusu değildir. Bulgular, tematik bir bakış açısıyla, tablolara aktarılarak ve doğrudan alıntılarla desteklenerek düzenlenmiştir. Elde edilen bulgular alan yazın desteğiyle anlamlandırılıp, raporlaştırılmıştır (Creswell, 2014; Özdemir, 2010; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalar için önerilen geçerlik ve güvenilirlik ilkeleri doğrultusunda (Brantlinger, Jimenez, Klingner, Pugach ve Richardson, 2005; Creswell, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2008) bu araştırmada şu önlemler alınmıştır; (a) Katılımcıların kimlik bilgileri ve adları gizli tutularak, katılımcıların gizlilik haklarına saygı gösterilmiştir (b) katılımcılara araştırma amacı, süreci ve sonuçları hakkında sözel ve yazılı bilgi verilip, katılımcıların teyidleri alınmıştır, (c) mecaz sorularının hazırlanmasında iki uzmanın görüşü alınmıştır. Her iki uzmanda araştırmacının çalıştığı üniversite dışındaki üniversitelerde çalışmaktadırlar. Uzmanlardan birincisi bir üniversitenin özel eğitim bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmakta olup, çalışma hayatının bir kısmını OSB’li öğrencilerin eğitim gördüğü okullarda öğretmenlik yaparak geçirmiştir. Kendisi, OSB tanılı bireylerin eğitimi ile ilgili konularda dersler vermekte olup, aynı konuda nitel ve nicel yöntemlere dayalı çalışmalarını sürdürmektedir. İkinci uzman bir diğer üniversitenin özel eğitim bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Kendisi UDA derslerini yürütmekte olup, özel eğitim alanında nitel yöntemler temelinde araştırmalarını sürdürmektedir, (d) tema-veri tutarlılığının sağlanması bağlamında, mecaz sorularının hazırlanmasında görüşü alınan iki uzmandan ikincisine araştırma hakkında yazılı ve sözel bilgi sunulmuştur. Uzmana araştırma amacını, sorusunu ve katılımcıların cevaplarını içeren formlar verilmiştir. Uzmana, ana temanın “UDA’ya yönelik algılar” olarak belirlenmesinin uygun olup olmadığı sorulmuştur. Uzman araştırma amacı ve sorusu doğrultusunda bu temanın uygun olduğunu ve bu tema bağlamında alt-temaların oluşturulmasının uygun olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, araştırmacı tarafından oluşturulan alt-temaların, kategorilerle tutarlılığını incelemek amacıyla her iki uzmanın da görüşüne başvurmuştur. Uzmanlardan kategorileri ve alt-temaları içeren formları inceleyip, alt-temalar ile kategorilerin uyumlu olup olmadıkları ve farklı bir alt-tema önerileri olup olmadığı konusunda düşüncelerini iletmeleri istenmiştir. Her iki uzman da, belirlenmiş olan alt-temaların kategorilerle uyumlu olduğunu, ancak “UDA amaçları” alt-teması yerine “UDA işlevleri ya da UDA hedefleri” kullanılabileceğini, ancak bu üçünden herhangi birisinin alt-tema olarak kullanılmasının sakınca yaratmayacağını belirtmişlerdir. Uzmanlarla bu konuda tekrar görüşülmüştür ve UDA ile ilgili çeşitli kaynaklarda (örneğin, Kurt, 2012; Ross, 2007; Tekin-İftar, 2014) da yer aldığı üzere, bu alt-temanın “UDA hedefleri” şeklinde olmasına görüşbirliğiyle karar verilmiştir. Ayrıca, uzmanlar başka bir alt-temaya gerek olmadığını belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra, uzmanlara, alt-tema oluşturma aşamasında verdikleri cevapları net olarak anlayamadığından kategori ve alt-tema bağlamında değerlendirilemeyen ve araştırma kapsamı dışında tutulması uygun görülen cevaplara ilişkin görüşlerini de yazmaları istenmiştir. Uzmanlarla araştırmacı arasında görüşbirliği söz konusu olduğu için bu katılımcıların verileri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur, (f) verilerin analizi ve tartışma alan yazın doğrultusunda yürütülerek verilerin alan yazınla tutarlılığının sağlanmasına çalışılmıştır.

3. BULGULAR

Katılımcıların UDA’ya yönelik mecazları ve bu mecazların anlamları, bir başka deyişle “UDA’ya yönelik algılar” teması kapsamındaki bulgular betimsel olarak Tablo-1’de sunulmuştur. Tablo-1’de görüldüğü üzere, her katılımcı UDA’yı betimlemek için çeşitli mecazlar kullanmıştır. Bunlardan, E-2 ve E-4 tarafından kullanılan “bitki ve pamuk tarlası” mecazları ile E-8 ve E-10 tarafından kullanılan “çok katlı pasta ve pasta” mecazları birbirine

benzemektedir. Diğer katılımcılar ise farklı mecazlar kullanmışlardır. Ayrıca, Tablo-1’de katılımcıların UDA’ya yönelik mecazlarına yükledikleri anlamlar yer almaktadır. Bu doğrultuda, katılımcıların UDA’ya yönelik benzer algıları kategorilere ayrılmıştır. Bu kategoriler temelinde; UDA hedefleri ile UDA özellikleri olarak iki alt-tema oluşturulmuştur. Bu alt-temalar ve bu alt temalara ilişkin kategoriler ile örnekler Tablo-2’de verilmiştir.

Tablo-1: UDA’ya yönelik algılar

Katılımcı	Mecaz (UDA ...'ya benziyor)	Mecaz Anlamı (Çünkü, ...)
E-1	Bumerang	Olumlu geri dönüşleri olan bir durumdur
E-2	Bitki	Emek verince gelişir.
E-3	Kapalı şeker kutusu	Olumlu davranış oluştuğunda şeker veriyor
E-4	Pamuk tarlası	Bu tarla emek verdikçe ve işlendikçe çok farklı ve güzel işe yarayan şeylere dönüşür
E-5	Dedektif	Durumun öncesi, sonrası gibi her ayrıntıyı ele alıp inceliyor
E-6	Eşi olmayan ilaç	Otizmi olan çocukların hayatlarına çok büyük bir kolaylık sağlıyor
E-7	Aristo	Derinlemesine gözlem yapıyor
E-8	Çok katlı pasta	Birçok yaklaşımı ve tekniği kapsıyor
E-9	Gelişim	Uyguladıkça gelişim olacaktır
E-10	Pasta	Birkaç uygulamanın birleşimiyle ortaya insanlar tarafından sevilen davranışlar ortaya çıkıyor.

Tablo-2: UDA’ya yönelik algılara ilişkin alt-temalar

Alt-temalar	F	Kategoriler	Örnekler
UDA hedefleri	6 (E-1, E-2, E-4, E-6, E-9, E-10)	Bireylerin beceri alanlarında gelişimini sağlama	Olumlu geri dönüşleri olan bir durumdur (E-1)
		Olumlu ve işlevsel davranış oluşumu ve davranış değişikliği	Bu tarla emek verdikçe ve işlendikçe çok farklı ve güzel işe yarayan şeylere dönüşür (E-4)
		Bireylerin yaşamlarını kolaylaştırma	Otizmi olan çocukların hayatlarına çok büyük kolaylık sağlıyor (E-6)
UDA özellikleri	5 (E-3, E-5, E-7, E-8, E-10)	Pekiştirme	Olumlu davranış oluştuğunda şeker veriyor (E-3)
		Öncül-davranış-sonuç ilişkisi	Durumun öncesi, sonrası gibi her ayrıntıyı ele alıp inceliyor (E-5)
		Gözlem	
		Farklı ilke ve yöntemlerin varlığı	Birçok yaklaşımı ve tekniği kapsıyor (E-8)

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma katılımcılarının UDA’ya yönelik algıları kapsamındaki bulgular, katılımcıların UDA’yı çeşitli mecazlar bağlamında ifade ettiklerini ve bu mecazlarını “UDA hedefleri” ve “UDA özellikleri” doğrultusunda betimlediklerini göstermektedir. Bir başka deyişle, katılımcıların UDA’ya yönelik algılarının, alan yazında vurgulanan “UDA hedefleri ve özellikleri” ile tutarlı olduğu görülmektedir. Alan yazında UDA’nın temel hedefleri, bireylere yeni ve olumlu davranışlar kazandırmak, bireylerin yaşam kalitelerini artırıcı davranış değişiklikleri sağlamak olarak belirtilmektedir (Kurt, 2012; Ross, 2007; Tekin-İftar, 2014). Ayrıca, UDA’nın temel özellikleri; davranışları oluşturan çevresel etmenlerin gözlem gibi veri

toplama yollarıyla sistematik olarak incelenip öncül-davranış-sonuç-ilişkisi kurmak, etkili pekiştirme sistemi oluşturmak, ayrıntılı ve sistematik olarak çalışmak, bireysel özellikler temelinde farklı yöntemleri kullanmak olarak sıralanmaktadır (Boutot ve Hume, 2012; Skinner, 1976; Tekin-İftar, 2014). Araştırma katılımcılarının UDA'ya yönelik algılarının alan yazınla tutarlı olması, bu araştırmanın katılımcılarının, UDA'nın hedefleri ve UDA özellikleri bağlamındaki bilgilerinin belirli bir düzeyde olduğunu düşündürmektedir. Bir başka deyişle, bu bulgu OSB'li bireylerin gelişme göstermeleri için eğitimcilerin nitelikli eğitim sunmasının önemi ve bunun için de "eğitimcilerin sundukları yönetime ilişkin bilgilerinin yeterli olması", "ihtiyaçları doğrultusunda eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin sunulması UDA hakkında mesleki yeterliliklerinin artması" gerektiği bağlamında değerlendirilebilir (Austin, 2013; Güleç-Aslan, 2008, 2013; Kodal, 2006; Nickels, 2010; Poonam, 2014; Scheuermann et al. 2003; Symes, et al. 2006; Young-Pelton ve Doty, 2013). Katılımcılara çalıştıkları kurumda UDA konusunda sürekli eğitim ve danışmanlık hizmeti sunulması, araştırma katılımcılarının UDA hakkında temel bilgileri edinmiş ve/veya var olan bilgilerinin pekişmiş olmasına katkıda bulunmuş olabilir. Katılımcıların belirli bir düzeyde bilgilerinin olması ve UDA algılarının UDA hedefleri ve özellikleri bağlamındaki alan yazınla tutarlı olması, bu eğitimcilerin UDA yöntemlerine dayalı eğitimleri uygun bir şekilde yürütme ve nitelikli eğitim sunma yönünde bir çaba sergilediklerini ve bu yönde adımlar attıklarını düşündürmektedir.

Katılımcıların, UDA'yı betimlerken sürekli olumlu ifadeler kullanmalarıysa, eğitimcilerin UDA'ya dayalı eğitim sunmaktan memnun olduklarını ve mesleki doyumlarının söz konusu olabileceğini akla getirmektedir. Bu bulgu, katılımcıların, kendilerini mesleki olarak geliştirme ve UDA yeterliklerini artırma girişimleriyle (örneğin, kurum tarafından sunulan sürekli eğitim ve danışmanlık hizmetlerine katılım, UDA yüksek lisansı yapma) açıklanabilir. Nitekim, alan yazında OSB tanıli bireylerle çalışan eğitimcilerin, kendilerine sunulan eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin de katkısıyla UDA gibi bilimsel dayanaklı öğretim yöntemleri hakkında mesleki yeterliliklerinin artmasının, bu yöntemleri kullanırken karşılaştıkları güçlüklerle baş etmelerini kolaylaştırdığı; böylece sundukları eğitimden memnuniyetlerinin ve mesleki doyumlarının arttığı vurgulanmaktadır (Boyer ve Lee, 2001; Eikeseth, 2010; Güleç-Aslan, 2008, 2013; Lerman et al. 2004; Scheuermann et al. 2003; Simpson, 2004). Ayrıca, eğitimcilerin mesleki doyumlarının artmasının, sunulan eğitimin çıktılarının olumlu olmasını sağladığı da belirtilmektedir (Al-Shammari, 2006; Mehrenberg, 2013; Scheuermann et al. 2003). Dolayısıyla, bu araştırmanın katılımcılarının hizmet sundukları OSB tanıli bireylerde de olumlu eğitimsel çıktılarının söz konusu olabileceği beklenebilir.

Sonuç olarak, UDA'ya dayalı yöntemlerle eğitim sunan bir kurumdaki eğitimcilerin UDA yaşantılarına odaklanan bu nitel araştırmanın betimsel bulguları, bu eğitimcilerin UDA'ya yönelik algılarından bir kesit ortaya koymuştur. Katılımcıların UDA'ya yönelik algıları, mesleki bilgileri ve mesleki doyumları ile ilişkili varolan durum hakkında bir takım bilgiler ortaya koymuştur. OSB tanıli bireylerle çalışan eğitimcilerin nitelikleri, mesleki yeterlikleri ve mesleki doyumları, eğitim çıktılarını etkileyebilen önemli etmenler olduğundan (Boutot ve Hume, 2012; Mehrenberg, 2013; Scheuermann et al. 2003; Young-Pelton ve Doty, 2013) eğitimcilerin UDA yaşantılarının incelenerek bu konulardaki var olan durumların ve var olan durumlar temelinde gerçekleştirilebilecek çalışmaların ortaya konduğu araştırmalar, özellikle nitel araştırmalar, önem taşımaktadır. Ayrıca, nitel araştırmalara gereksinim söz konusudur (Hendricks, 2011; Ludlow et al. 2007; Symes et al. 2006; Zarafshan et al. 2013). Bu araştırmanın, çalışmaya katılan eğitimcilerin UDA yaşantılarına ve var olan durumlarına ışık tutarak, katılımcıların UDA bilgileri ve mesleki doyumlarına yönelik bulgular ortaya koyan bir nitel araştırma olması, özellikle araştırma gereksiniminin vurgulandığı nitel araştırma alan yazınına bir katkı sağlayacağını düşündürmektedir. Ayrıca, UDA'ya dayalı eğitim sunan kurumlarda çalışan eğitimcilerin yaşantılarının sistemli bir şekilde incelenmesi bağlamında uygulama alanında yol gösterici bir çalışma olarak düşünülebilir. Nitekim, kurumlar eğitimcilerinin yaşantılarını

sistemli bir şekilde inceleyerek, ihtiyaçlarını ve var olan durumlarını ortaya koyduklarında, nitelikli eğitim sunma bağlamında gerekli önlemleri alabileceklerdir (Ludlow et al., 2007; Scheuermann et al., 2003). Ayrıca, bu araştırmanın, UDA ve UDA temelinde eğitim sunan eğitimcilerin yaşantılarını içeren bilgiler içermesinin, UDA temelli eğitimlerin yaygınlaşması yönünde bir adım olabileceği umulmaktadır. Ancak, bu araştırmanın bir kurumdaki 10 eğitimci ile sınırlı olduğu unutulmamalıdır. Ayrıca, araştırma mecaz tekniği kullanılarak toplanan verilerle sınırlıdır. Bir başka deyişle, araştırma, farklı veri toplama yöntemleri kullanılarak veri toplama tekniklerinde çeşitleme yapılmadan yürütülmüştür.

Bulgular doğrultusunda uygulamaya ilişkin öneriler şöyle sıralanabilir: (a) OSB’li öğrencilerle çalışan eğitimcilerin UDA temelindeki yaşantılarına dayalı olarak, ihtiyaçları doğrultusunda hizmet-öncesi ve hizmet-içi eğitim ve danışmanlık hizmetleri almaları sağlanarak mesleki yeterliklerinin artması ve böylece UDA yöntemlerine dayalı nitelikli eğitim sunmaları sağlanabilir, (b) UDA’ya dayalı eğitim sunan eğitimcilerin mesleki doyumlarının artmasına yönelik önlemler (UDA uygularken karşılaştıkları güçlüklerle baş etmelerine yönelik eğitimlerin sunulması, vb.) alınabilir, (c) UDA’ya dayalı eğitim sunan eğitimcilerin kendilerini geliştirmeleri (seminerlere katılım, kitap okuma, vb.) teşvik edilebilir. İleri araştırmalara yönelik öneriler ise şöyledir: (a) Farklı veri toplama araçları (örneğin, görüşme, gözlem) kullanılarak eğitimcilerin UDA yaşantılarına ilişkin daha detaylı bilgilerin elde edilebileceği kapsamlı nitel araştırmalar gerçekleştirilebilir., (b) OSB tanımlı bireylere UDA temelinde eğitim sunan farklı kurumlardaki eğitimcilerin katıldığı ve daha fazla katılımcının yer aldığı nitel araştırmalar gerçekleştirilebilir, (c) UDA temelindeki eğitim sunan farklı kurumlardaki eğitimcilerin yaşantıları niceliksel ve/veya niteliksel olarak karşılaştırıldığı araştırmalar yürütülebilir, (d) eğitimcilerin UDA mesleki yeterlikleri ve doyumlarının araştırıldığı nicel araştırmalar yürütülebilir.

Yazar Notu: Araştırmacı, araştırmanın gerçekleştirildiği kurumun idarecilerine ve eğitimcilerine destekleri için teşekkürlerini sunar.

5. KAYNAKLAR

- Al-Shammari, L. (2006). Special education teachers' attitudes toward autistic students in the autism school in the state of Kuwait: A case study. *Journal of Instructional Psychology*, 33 (3), 170-178.
- Austin, K. M. (2013). *Training needs of paraprofessionals supporting students with autism spectrum disorders*. Yayınlanmamış doktora tezi. Virginia Commonwealth University, Richmond, Virginia.
- Boutot, E. A., & Hume, K. (2012). Beyond time and time table: Today's applied behavior analysis for students with autism. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities*, 47, 23-38.
- Brantlinger, E., Jimenez, R., Klingner, J., Pugach, M., & Richardson, V. (2005). Qualitative studies in special education. *Exceptional Children*, 71 (2), 195-207.
- Constable, S., Grossi, B., Moniz, A., & Ryan, L. (2013). Meeting the common core standards for students with autism: The challenge for educators. *Teaching Exceptional Children*, 45 (3), 6-13.
- Creswell, W. J. (2014). *Educational research: planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Upper Saddle River, N.J.: Pearson.
- Eikeseth, S. (2010). Examination of qualifications required of an EIBI Professional, *European Journal of Behavior Analysis*, 2 (11), 239-246.
- Ergenekon, Y. (2005). *İşe yeni başlayan zihin özürlüler öğretmenlerinin mesleki sorunlarının belirlenmesi ve bu sorunları gidermeye yönelik önerilerin geliştirilmesi* (No.1622). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Fennell, B., & Dillenburger, K. (in press). Applied behaviour analysis: What do teachers of students with autism spectrum disorder know. *International Journal of Educational Research*.
- Granpeesheh, D., Tarbox, J., Dixon, D. R., Peters, C., Thompson, K., & Kenzer, A. (2010). Evaluation of an eLearning tool for training behavioral therapists in academic knowledge of applied behavior analysis. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 4 (1), 11-17.

- Güleç-Aslan, Y. (2013). A training programme for a teacher working with a student with ASD: An action research. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (KUYEB) Educational Sciences: Theory & Practice*, 13 (4), 2229-2246.
- Güleç-Aslan, Y. (2008). *Otistik Çocuklar İçin Davranışsal Eğitim Programı (OÇİDEP) Ev Uygulaması Sürecinin ve Sonuçlarının İncelenmesi*. Doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
- Hendricks, D. (2011). Special education teachers serving students with autism: A descriptive study of the characteristics and self-reported knowledge and practices employed. *Journal of Vocational Rehabilitation*, 35, 37-50.
- Kırcaali-İftar, G. (2007). *Otizm spektrum bozukluğu*. İstanbul: Daktylos Yayınları.
- Kodal, B. (2006). *Eskişehir ilinde otistik çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve sorunların çözümüne ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
- Kurt, O. (2012). Davranış artırma ve azaltma yöntemleri. E. Tekin (Ed.). *Eğitim ve davranış bilimlerinde tek-denekli araştırmalar* içinde, (s. 41-68). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Lerman, D. C., Vorndran, C. M., Addison, L., & Kuhn, S. C. (2004). Preparing teachers in evidence-based practices for young children with autism. *School Psychology Review*, 33 (4), 510-526.
- Ludlow, B. L., Keramidis, C. G., & Landers, E. J. (2007). Project Stars: Using desktop conferencing to prepare autism specialist at a distance. *Rural Special Education Quarterly*, 26 (4), 27-35.
- McLeod, D. B., Wood, J.J., & Klebanoff, S. (2015). Advances in evidence-based intervention and assessment practices for youth with an autism spectrum disorder. *Behavior Therapy*, 46 (1), 1-6.
- Mehrenberg, R. L. (2013). Red tape and green teachers: The impact of paperwork on novice special education teachers. *International Journal of Special Education*, 28(1), 1-9.
- National Autism Center [NAC] (2015). National standards report. [Retrieved from <http://www.nationalautismcenter.org/pdf/NACStandards>], Erişim tarihi: 12 Ağustos 2016.
- National Autism Center [NAC] (2009). National standards report. [Retrieved from <http://www.nationalautismcenter.org/pdf/NACStandards>], Erişim tarihi: 23 Ekim 2015.
- Nickels, P. A. (2010). *Educational interventions for children with autism spectrum disorders: perceptions of parents and teachers in a Northeast Tennessee school system*. Yayınlanmamış doktora tezi. East Tennessee State University, TN.
- Odom, S. L., & Connie, .W. (2015). Connecting the dots: Supporting students with Autism Spectrum Disorder. *American Educator*, 39 (2), 12-19.
- Özdemir, M. (2010): Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 323-343.
- Parker-Katz, M., & Hughes, M. T. (2008). Preparing special education mentors using classroom artifacts as a vehicle for learning about teaching. *Teacher Education and Special Education*, 31 (4), 268-282.
- Poonam, C. D. (2014). Using social stories for students on the autism spectrum: teacher perspectives. *Pastoral Care in Education*, 32 (4), 284-294.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.
- Ross, R., K. (2007). Beyond Autism Treatment: The Application of Applied Behavior Analysis in the Treatment of Emotional and Psychological Disorders. *International Journal of Behavioral Consultation and Therapy*, 3 (4), 528-536.
- Scheuermann, B., Webber, J., Boutot, E. A., & Goodwin, M. (2003). Problems with personnel preparation in autism spectrum disorders. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 18 (3), 197-206.
- Simpson, L. R. (2004). Finding effective intervention and personnel preparation practices for students with autism spectrum disorders. *Exceptional Children*, 70 (2), 135-144.
- Skinner, B. F. (1976). *About Behaviorism*. New York: Vintage Books.
- Smith, J. A., & Osborn, M. (2004). Interpretative phenomenological analysis. J. A. Smith (Ed.), *Qualitative psychology: A practical guide to research methods* (51-80). London: Sage.

- Steege, W. M., Mace, C. F., Perry, L. ve Longenecker, H. (2007). Applied behavior analysis: beyond discrete trial teaching. *Psychology in the Schools*, 44(1), 91-99.
- Symes, D. M., Remington, B., Brown, T., & Hasting, P. R. (2006). Early intensive behavioral intervention for children with autism: therapists' perspectives on achieving procedural fidelity. *Research in Developmental Disabilities*, 27, 30-42.
- Tekin-İftar, E. (2014). Uygulamalı davranış analizi. E. Tekin (Ed.). *Uygulamalı davranış analizi içinde*, (s. 1-40). Ankara: Vize.
- Vuran, S., Çolak, A. ve Gürgür, H. (2003). Davranış kontrolü ve beceri öğretimi konusunda hizmetiçi eğitime katılanların programa ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4 (1), 1-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Young-Pelton, C. A., & Doty, D. (2013). Improving educational programs for students with autism in rural schools: A preliminary program description of the Montana Autism Education Project. *Rural Special Education Quarterly*, 32 (3), 24-32.
- Zarafshan, H., Ahmadi, F., & Arsalani, A. (2013). Job burnout among Iranian elementary school teachers of students with autism: A comparative study. *Iranian Journal of Psychiatry*, 8 (1), 20-27.

Extended Abstract

Evidence-based practices provide positive progress in the skills of children with autism spectrum disorders (ASD). Many of evidence-based practices are based on applied behavior analysis (ABA) (NAC: National Autism Center, 2015). Educators' having professional competencies in the ABA is an important factor to attain positive results from trainings that employ ABA-based methods. Therefore, educators need to possess adequate level of knowledge and skills in the ABA (Scheuermann, Webber, Boutot & Goodwin, 2003; Young-Pelton and Doty, 2013). In addition, if the educators working individuals with ASD have professional competencies regarding evidence-based practices such as ABA, this will increase their professional motivation. It is possible to observe positive progress in the individuals that are served by educators with high professional motivations (Eikeseth, 2010; Scheuermann et al., 2003). The increase in educators' ABA competencies and professional satisfaction is an important factor influential on the educational outcomes, which attributes importance to study results that dwell on ABA experiences of educators (Symes, Remington, Brown & Hasting, 2006; Young-Pelton and Doty, 2013). This is because especially qualitative studies analyzing educators' perceptions of ABA and their professional experiences may reveal the current situation of these educators regarding ABA. Thus, relevant precautions can be taken for educators based on their needs in the ABA (Hendricks, 2011; Scheuermann et al., 2003). As a matter of fact, there are studies presenting results on the experiences of the educators that offer education based on ABA; however, it is emphasized that such studies should increase in number (Austin, 2013; Poonam, 2014). This phenomenological study examined the ABA experiences of educators that offer ABA-based education to individuals with ASD. The research question is as follows: "What are the ABA perceptions of the educators offering education via ABA-based methods?" The data were collected from 10 educators. All the participants were female, and the age average was 28.7. In the study, metaphor data were collected via the expression "ABA is like ..... because .....". The data were analyzed descriptively. Table-1 shows the participants' metaphors regarding ABA and the meanings of these metaphors. In other words, Table-1 shows results that are related to the theme "perceptions of ABA". Table-1 also shows the meanings attributed to the metaphors regarding ABA by the participants. In this sense, the participants' similar perceptions of ABA were categorized. Based on these categories, two sub-themes were formed: ABA objectives and ABA characteristics (Table-2). The results regarding perceptions of ABA indicate that the participants express ABA via various metaphors that can be described under the categories of "ABA objectives" and "ABA characteristics. The participants' perceptions of ABA were consistent with the literature highlighting "ABA objectives and characteristics". It is stated in the literature that the main purpose of ABA is to equip individuals with new and positive behaviors. In addition, the main characteristics of ABA are establishing antecedent-behavior-consequence relationship, reinforcement, and employing various methods based on individual characteristics (Boutot & Hume, 2012). The consistency of the research participants' perceptions of ABA with the literature implies that the participants of the present study have a certain level of knowledge of ABA. In other words, it is possible to say that this result is indicative of the fact that educators should offer quality education to

achieve progress with individuals with ASD and thus educators should have an adequate level of knowledge regarding the method they employ (Poonam, 2014; Young-Pelton and Doty, 2013). The presence of continuing training and consultancy services on ABA provided in the institutions they work might have contributed to the participants' acquisition and/or reinforcement of basic knowledge regarding ABA. Having a certain level of knowledge, the participants are believed to conduct trainings that are based on ABA properly and spend effort to offer quality education. It is expected that this study will contribute to qualitative research and ABA literature. However, it should be noted that this study is limited to the metaphor data collected from 10 educators working in an institution. Based on the results, it is possible to say that educators working with ASD should receive training and consultancy services based on their needs so that they can offer quality education based on ABA. Taking precautions to enhance the professional satisfaction of such educators can also be recommended. Besides these, comprehensive qualitative research can be conducted via various data collection tools. Moreover, quantitative and/or qualitative studies in which the ABA experiences of educators working in different institutions are compared can be conducted.

Table-1: Perceptions of ABA

Participants	Metaphor (ABA is like .....)	The Meaning of Metaphor (Because.....)
P1	Boomerang	It has positive feedbacks
P2	Plant	It grows with effort
P3	Closed candy box	It gives candy as positive behaviors take place
P4	Cotton field	This field is capable of transforming into various nice and useful things as you spend effort and cultivate
P5	Detectives	It deals with all the details such as previous and following situations
P6	A unique medicine	It offers tremendous easiness to the lives of children with autism
P7	Aristoteles	It makes in-depth observation
P8	A multi-layered cake	It covers many approaches and methods
P9	Progress	It progresses as the practice goes on
P10	Cake	With the combination of a couple of practices, behaviors that are appreciated by people come out

Table-2: Sub-themes regarding perceptions of ABA

Sub-themes	F	Categories	Examples
ABA objectives	6 (P-1, P-2, P-4, P-6, P-9, P-10)	Ensuring the progress of individuals	It has positive feedbacks (P-1)
		Formation of positive and functional behaviors as well as behavioral change	This field is capable of transforming into various nice and useful things as you spend effort and cultivate (P-4)
		Easing the lives of individuals	It offers tremendous easiness to the lives of children with autism (P-6)
ABA characteristics	5 (P-3, P-5, P-7, P-8, P-10)	Reinforcement	It gives candy as positive behaviors take place(P-3)
		Antecedent-behavior-consequence relationship	It deals with all the details such as previous and following situations(E-5)
		Observation	It makes in-depth observation (P-7)
		The presence of various principles and methods	With the combination of a couple of practices, behaviors that are appreciated by people come out (P-10)